

BULLA RELIGIONIS ZELUS*(Textus emendatus)*

(in: *Analecta OFM Cap.* ann. XCIV [1978], vol. 5 (Numerus specialis), p. 303-306).

Reformatio seu congregatio capuccina, Catharina Cybo ducissa Camerinensi intercedente, a Clemente Pp. VII approbata est brevi *Exponi nobis* dato Viterbii die 3 iulii anni 1528, et eadem datatione sub plumbo redacto, i.e. in forma bullae incipientis verbis *Religionis zelus*. Huius redactio in pluribus mutata est, brevis substantia eadem remanente.

Praeter originale bullae fratri Ludovico de Fossombrone traditum, bina transumpta authentica facta sunt: unum pro Raphaele, Ludovici germano fratre, alterum pro Catharina Cybo. Ex quibus exemplaribus tamen hodie nullum superest.

Ex originali bullae, quod in urbe Fossombrone, ut fertur, servabatur, chronographus Marius de Mercato Saraceno bina transumpta authentica Anconae, per Vincentium Pavesium publicum notarium apostolicum, die 10 iulii anni 1579 conficienda curavit.

Ex transumpto in Archivo generali Ordinis nostri servato (alterum in Archivo provinciali provinciae Picenae custoditur), Zacharias Boverius in suis Annalibus (I, 94-96) textum bullae publici iuris fecit, non tamen

BULA RELIGIONIS ZELUS*(překlad kritického vydání)*

(lat. text in: *Analecta OFM Cap.*, roč. XCIV [1978], sv. 5 (zvláštní číslo), s. 303-306)

Kapucínskou reformu neboli kongregaci schválil na přímluvu vévodkyně z Camerina Kateřiny Cybo papež Klement VII. apoštolským breve »*Exponi nobis*«, vydaným dne 3. července 1528 ve Viterbu, které pak bylo s toutéž datací sepsáno ve formě buly s olovenou pečetí, začínající slovy »*Religionis Zelus*«. Její text byl na mnoha místech pozměněn, ale podstatný obsah apoštolského breve zůstal zachován.

Kromě originálu buly předaného bratru Ludvíkovi z Fossombrone, byly vyhotoveny dvě ověřené kopie, jedna určená pro Ludvíkova pokrevního bratra Rafaela, a druhá pro Kateřinu Cybo. Žádný z těchto tři exemplářů se však nezachoval.

Z původního textu buly, která dle tradice byla uchovávána v italském městě Fossombrone, nechal [kapucínský] kronikář Mario z Mercata Saracena dne 10. července 1579 zhotovit v Anconě u veřejného notáře Vincenta Pavesia dva ověřené opisy.

Podle opisu uloženého v generálním archivu našeho Řádu (druhý je uchováván v provinčním archivu Anconské provincie), vydal kapucínský historik Zaccaria da Saluzzo [Boverio] ve svých *Annales* [1632+1639], díl I, s. 94-96, právně

fideliter exscriptum, cum, praeter variantes minoris seu minimi momenti, nonnullae omissiones in eodem deprehendantur.

Textum e Boverio excerptum tum Lucas Waddingus (*Annales XVI ad an. 1528, n. XV*) tum editor Bullarii Capuccinorum (I, 3s), apud quos eadem omissiones inveniuntur, praeter alias variationes cuiusque ipsorum proprias.

Textus bullae, quem apud Bullarium Romanum (ed. Taurinensis, VI, 113-115) legimus, melior quidem est.

Fatendum tamen est quod transumptum anconitanum (licet, teste praedicto notario, «fideliter» ex authentico originali haustum et «de verbo ad verbum» cum eodem collatum) erroribus exscriptionis minime careat, qui nullo modo emendati sunt, nisi fortasse in textu originali aderant.

Quia studiosi viri, praesertim franciscani, de re nostra agentes, uti solent textu vel a Boverio vel a Waddingo vel a Bullario Capuccinorum oblato, in lucem edimus textum emendatum transumpti authentici, ab evidentioribus mendis purgatum.

Claritatis causa, paragraphos iam a Boverio et a nostro Bullario numeratas, et quibus transumptum caret, et nos servamus.

Isidorus Agudo, Archivista generalis

obecně závazný text buly, který však nebyl věrně přepsán, a kromě nepříliš významných odchylek došlo na několika místech také k vynechání části textu.

Text vydaný Boveriem převzali jak Luke Wadding (*Annales, sv. XVI, rok 1528, č. XV*), tak i vydavatel *Bullarium Capuccinorum* (sv. I, s. 3n), u nichž, kromě variant jim vlastních, najdeme tytéž výpustky.

Text buly, publikovaný v *Bullarium Romanum* (turínské vydání, sv. VI, s. 113-115), je kvalitnější.

Je třeba však mít na paměti, že anconský opis (který podle svědectví řečeného notáře měl být věrně opsán slovo od slova), vykazuje přinejmenším opisovačské chyby, které nijak nebyly opraveny, pokud se snad nenacházely již v původním textu.

Vzhledem k tomu, že badatelé, zvláště františkáni, pojednávající o našich záležitostech, mají ve zvyku citovat text vydaný Boveriem, nebo Waddingem, nebo uveřejněný v *Bullarium Cap.*, publikujeme zde opravený text ověřeného opisu, očištěný od zjevnějších textových chyb.

Kvůli větší jasnosti zachováváme číslování odstavců podle Boveriova Bullaria, i když tato čísla v opisu chybí.

*Isidoro Agudo,
gen. archivář Řádu kapucínů*

CLEMENS EPISCOPUS
SERVUS SERVORUM DEI
Dilectis filiis Ludovico et
Raphaeli de Forosempronien-
sibus, Ordinibus fratrum Minorum
professoribus, salutem et
apostolicam benedictionem.

*Religionis zelus, vitae ac
morum honestas aliaque
laudabilia probitatis et virtutum
merita, super quibus apud nos
fide digno commendamini
testimonio, nos inducunt ut
votis vestris¹, praesertim quae
animarum salutem et religionis
propagationem respiciunt,
quantum cum Deo possumus
favorabiliter annuamus.*

[1] Sane, pro parte vestra nobis
nuper exhibita petitio continebat
quod vos, olim fervore serviendi²
Altissimo ducti, Ordinem fratrum
Minorum de Observantia
nuncupatorum ingressi, in eo,
professionem emissi, per certum
tempus permansistis, et deinde
de licentia vestri³ tunc superioris,
iuxta formam litterarum
apostolicarum super unione
et concordia inter praedictos
et Conventuales nuncupatos
fratres dicti Ordinis edita
confectarum, ad ipsorum fratrum
Conventualium consortium
vos transtulistis, et a tunc
magistro provinciali provinciae
Marchiae dictorum fratrum

BISKUP KLEMENT
SLUŽEBNÍK SLUŽEBNÍKŮ BOŽÍCH
posílá pozdrav a apoštolské
požehnání milovaným synům
Ludvíkovi a Rafaelovi z Fossomb-
rone, řeholníkům se sliby v Řádu
Menších bratří.

*Řeholní horlivost i počestnost
života a mravů a také jiné chvá-
lyhodné zásluhy bezúhonnosti
a ctností, o kterých se nám o vás
dostalo svědectví od osob hodných
víry, nás vedou k tomu, že laskavě
dáváme souhlas k vašim prosbám,
zvláště v tom co se týká spásy duší
a šíření náboženství.*

[1] Ve snažné žádosti, kterou jste
nám nedávno předložili, správně
prohlašujete, že jste kdysi, vedeni
vroucí touhou sloužit Nejvyššímu,
vstoupili do Řádu Menších bratří.
V něm jste po složení slibů nějakou
dobu setrvali, a pak, po obdržení
souhlasu svého tehdejšího před-
staveného, ve smyslu znění apoš-
tolského listu o jednotě a svornosti
mezi observanty a konventuály,
jste se připojili ke konventuálům,
a když jste byli vstřícně přijati
provinciálem Anconské provincie,
přidružili jste se k bratřím a spole-
čenství té provincie.

Následně, protože jste pro spásu
svých duší a ke slávě Boží toužili
vést poustevnický život, a zacho-

Conventualium benigne recepti ac aliorum fratrum Conventualium eiusdem provinciae numero et consortio aggregati fuistis; et deinde, vobis desiderantibus, pro animarum vestrarum salute ac Dei gloria, eremiticam vitam ducere, et, quantum⁴ humana patitur fragilitas, Regulam beati Francisci observare, dictus magister provincialis licentiam ad Romanam Curiam accedendi, et a nobis ac Sede Apostolica quaecumque ad animarum vestrarum salutem ac Dei gloriam opportuna vobis viderentur petendi et impetrandi, concessit.

[2] Ac etiam dilectus filius noster Andreas, tituli Sanctae Priscae presbyter cardinalis, dicti Ordinis protector, vobis ut similem impetrationem feceritis indulget⁵, ita tamen quod unus ex consortio vestro, omnium vestrorum nomine, magistro provinciali seu capitulo provinciae dictorum fratrum Conventualium, in qua habitaretis, singulis annis se praesentare in signum subiectionis teneretur, et ipse magister, si sibi videretur, semel in anno, et non ultra, vos visitare, et, si inveniret vos Regulam praedictam non observare, ad eam plenius observandam vos admonere ac debitis modis compellere posset. Praeter haec autem, nec vos de loco ad locum transferre, nec

vávat Řeholi blaženého Františka, nakolik to jen umožňuje lidská křehkost, zmíněný provinciál vám dal dovolení, obrátit se na římskou kurii a vyžádat si od nás a od Apoštolského stolce, co se vám bude zdát vhodné vyžádat a získat pro spásu vaší duše a pro slávu Boží.

[2] Také náš milovaný syn Ondřej, kardinál kněz titulárního kostela svatě Prisky, jenž je ochráncem uvedeného Řádu, vám dal souhlas, abyste předložili tuto snažnou žádost, avšak s tou podmínkou, že jednou za rok musí někdo z vašeho sdružení vyhledat provinciála, nebo provinční kapitolu konventuálů provincie, ve které budete žít, a že kromě toho, zmíněný provinciál vás bude moci navštívit, pokud to bude považovat za vhodné, jednou ročně a ne častěji, a pokud by shledal, že nezachováte zmíněnou Řeholi, může vás napomenout, abyste ji zachovávali dokonaleji, a potřebným způsobem pobídnout. Kromě toho ale nebude moci vás přemis-

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae absolute concessionis, mandati et derogationis infringere vel ei¹⁵ ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem Omnipotentis Dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum.

Datum Viterbii, anno Incarnationis Dominicae millesimo quingentesimo vigesimo octavo, quinto nonas iulii, pontificatus nostri anno quinto.

¹ vestris] nostris Trans.

² fervore serviendi] favore serviendo Trans.

³ vestri] nostri Trans.

⁴ quantum] quanta Trans.

⁵ indulget] om. Trans.

⁶ famulari] tumulari Trans.

⁷ huiusmodi] om. Bov., Wadd. et Bull. Cap.

⁸ harum serie ... censentes] om. Bov., Wadd. et Bull. Cap.

⁹ potiuntur] om. Bov., Wadd. et Bull. Cap.

¹⁰ discretioni vestrae] om. Wadd.

¹¹ efficacis ... praemissis] om. Wadd.

¹² iuris] in eis Trans.

¹³ etiam] om. Bov., Wadd. et Bull. Cap.

¹⁴ mentis] mensis Bov. et Bull. Cap.

¹⁵ ei] ex Trans.

Nikomu z lidí tedy není dovoleno jakkoli opovážlivě napadat, nebo rušit toto rozhršení, dovolení a pokyny. Pokud by se tak někdo odvážil učinit, ať je mu známo, že upadá do hněvu všemohoucího Boha a jeho blažených apoštolů Petra a Pavla.

Dáno ve Viterbu, o slavnosti Vtělení Páně, dne třetího července, v pátém roce našeho pontifikátu.

etiam per vim generalis legis et statuti perpetui, ac motu proprio et ex certa scientia ac de apostolicae potestatis plenitudine, et cum quibusvis irritativis, annullativis, cassativis, revocativis, praeservativis, exceptivis, restitutivis, declarativis, mentis¹⁴ attestativis ac derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus, efficacissimis et insolitis clausulis et consistorialiter quomodolibet etiam pluries concessis, confirmatis et innovatis.

Quibus omnibus, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus specialis, individua ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda aut certa exquisita forma servanda foret, et in eis caveatur expresse quod illis nullatenus derogari possit,

illorum etiam tenores praesentibus pro sufficienter expressis ac de verbo ad verbum insertis, necnon modos et formas ad id servandas pro individuo servatis habentes, hac vice dumtaxat, illis alias in suo robore permansuris, harum serie specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

obecného zákona a mají trvalou platnost, vydané ve formě *motu proprio*, s plným vědomím a s apoštolskou autoritou, spolu s jakýmkoliv dovětky, které mají anulující, zabraňující, zrušující, potvrzující, omezující, obnovující, posilující, objasňující, zeslabující účinek, nebo jinými dovětky, i když byly opakovaně uděleny, potvrzeny a obnoveny.

Není v rozporu s ničím z výše uvedeného, i když pro jejich účinné odvolání je třeba učinit zvláštní, individuální a písemnou zmínku o nich a jejich důsledcích, ani není v rozporu s obecnými výroky vyjadřujícími totéž, i když je u nich výslovně řečeno, že nejsou nijak odvolatelné.

S plným vědomím my, tímto listem výslovně odvoláváme jejich účinek, stejně jako formy, které je třeba zachovávat v jednotlivých případech, přinejmenším pro tuto jednotlivost, zatímco vše ostatní zůstává v platnosti.

aliquid aliud vobis iniungere aut a vobis exigere valeret, sed potius vos tueri et defendere teneretur, ut in pace possetis Altissimo in divinis famulari⁶, prout in litteris patentibus eorundem cardinalis protectoris et magistri provincialis desuper confectis plenius dicitur contineri.

[3] Quare, pro parte vestra, nobis fuit humiliter supplicatum ut vobis vitam eremiticam huiusmodi⁷ ducendi facultatem concedere aliasque in praemissis opportune providere de benignitate apostolica dignaremur.

[4] Nos igitur, qui salutem cupimus animarum, vestrum quemlibet a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutum fore censentes⁸, ac litteras praedictas et in eis contenta quaecumque praesentibus pro sufficienter expressis habentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, auctoritate apostolica, tenore praesentium, vobis ut secundum Regulam praedictam vitam eremiticam ducere,

ťovat z místa na místo, ani vám nic nařizovat a vyžadovat to od vás. Ale spíše je povinen vás chránit a bránit, abyste pokojně mohli v Božích věcech sloužit Nejvyššímu, jak je velmi jasně vyjádřeno v listu kardinála ochránce i v listu provinciálově.

[3] Proto nám byla vaším jménem pokorně předložena snažná prosba, abychom vám v apoštolské dobrotivosti ráčili udělit [dovolení] vést tento typ poustevnického života, a abychom vhodně zařídili i splnění ostatních podmínek výše uvedených.

[4] My, tedy, protože toužíme po spáse duší, rozhřešujeme každého z vás, a považujeme za rozhřešeného, kdokoli by byl nějak postižen jakoukoli cenzurou, trestem nebo jiným církevním výrokem exkomunikace, suspense, nebo interdiktů, ať už stanoveného zákonem, nebo úředně prohlášeného, výhradně však ve smyslu tohoto listu, a považující za dostatečně výslovné jak předchozí listy, tak jejich obsah, apoštolskou autoritou vám udělujeme tímto listem právo, abyste žili poustevnickým životem podle výše uvedené Řehole;

[5] et habitum cum caputio quadrato gestare,
 [6] necnon omnes, tam clericos saeculares et presbyteros quam laicos, ad vestrum consortium recipere,
 [7] ac tam illi quam vos barbam deferre,
 [8] et ad eremitoria seu loca quaecumque, cum consensu dominorum eorundem locorum, vos conferre, et in eis habitare vitamque austeram et eremiticam inibi agere, et in quibuscumque locis mendicare,
 [9] necnon omnibus et singulis privilegiis, indultis et gratiis Ordini fratrum Minorum huiusmodi ac eremo camaldulensi beati Romualdi illiusque eremitis in genere vel in specie hactenus concessis et in posterum concedendis, et quibus ipsi quomodolibet utuntur, potiuntur⁹ et gaudent, ac uti, potiri et gaudere poterunt in futurum, vos quoque aequae principaliter, sicut ipsi, uti, potiri et gaudere libere et licite valeatis, plenam et liberam licentiam ac facultatem concedimus.
 [10] Et nihilominus universis et singulis archiepiscopis, episcopis et abbatibus aliisque in dignitate ecclesiastica constitutis personis, necnon canonicis metropolitanarum vel aliarum cathedralium ecclesiarum,

[5] nosili hábit s čtvercovou kapucí;
 [6] přijímali do vašeho společenství kohokoli, jak diecézního klerika nebo kněze, tak i laika;
 [7] nosili plnovous, jak vy, tak i oni,
 [8] žili v ústraní na jakékoli poustevně nebo místě, po předchozím získání souhlasu majitelů těch míst; a abyste tam přebývali, vedli strohý a poustevnícký život, a žebřali na kterémkoli místě;
 [9] udělujeme vám také plné a svobodné dovolení a zplnomocnění užívat, vlastnit a využívat každou výsadu, indult, a svolení udělené Řádu Menších bratří a kamaldulským poustevníkům blaženého Romualda, obecně i jednotlivě, které již byly uděleny, nebo teprve budou uděleny, a které oni jakkoli užívají a požívají, takže je můžete dovoleně užívat požívat, stejně jako oni.

[10] A přikazujeme všem arcibiskupům, biskupům a jiným církevním hodnostářům, a stejně tak i kanovníkům metropolitních a jiných katedrálních kostelů, aby vám oni sami, nebo prostřednic-

ipsorumque archiepiscoporum, episcoporum et abbatum vicariis in spiritualibus generalibus, discretioni vestrae¹⁰ per apostolica scripta mandamus quatenus eorum quilibet, per se vel alium seu alios vobis et vestrum cuilibet in praemissis efficacis defensionis praesidio assistat, et faciat vos et vestrum quemlibet praemissis¹¹ omnibus et singulis pacifice frui et gaudere, nec permittat vestrum quemlibet contra tenorem praesentium modo aliquo molestari, impediri aut inquietari. Contradicto res quoslibet et rebelles, etiam per quascumque, de quibus sibi placuerit, censuras et poenas et alia iuris¹² remedia, appellatione postposita, compescendo, invocato etiam¹³ ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

[11] Non obstantibus felicis recordationis Bonifatii Pp. VIII, praedecessoris nostri, etiam de una et in Concilio generali de duabus dietis edita, ac aliis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon dicti Ordinis statutis et consuetudinibus etiam iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, privilegiis quoque, indultis ac litteris apostolicis per quoscumque Romanos Pontifices praedecessores nostros ac nos et Sedem praedictam,

tvím jiných, poskytovali účinnou ochranu ve všem, co zahrnuje výše uvedené, a aby dohlédli na to, že vy a vaši lidé budete pokojně vlastnit a požívat všechno výše uvedené, a nedovolí, abyste vy, nebo někdo z vašich lidí byli obtěžováni, omezováni a zneklidňováni, v rozporu se zněním tohoto listu. Jsou povinni zadržet každého, kdo se staví na odpor, nebo mu uložit, nakolik se to zdá vhodné, tresty, nebo jiná zákonná opatření, v případě potřeby i za asistence světské moci.

[11] Toto vše není v rozporu s dekrety našeho předchůdce blažené paměti Bonifáce VIII., s dekretem publikovaným všeobecným koncilium ve dvou zasedáních, s dalšími konstitucemi a apoštolskými nařízeními, a rovněž se stanovami výše zmíněného řádu a jeho zvyky, byť i posílenými přísahou, apoštolskými listy vydanými kterýmikoli z našich předchůdců na Apoštolském stolci, nebo námi samotnými, včetně těch, které mají závaznost vše-